

ali ne umiju na svojem jeziku pravilno da napišu ni običan člančić. Ali to priznaju i traže pomoć u jezičnoga stručnjaka. To je pohvale vrijedno. Međutim, ima — nažalost — i takvih pisaca, koji su puni sebe, koji su duboko uvjereni, da su ušli u sve jezične tajne, ali im zapravo nisu jasna ni mnoga i osnovna pitanja. To su oni, koji ponekad ne dopuštaju, da im ma tko dirne u ono, što su napisali. Stoga nije tako rijedak slučaj, da ugleda svijetlo knjiga sastavljena, što bi Vuk rekao »po pravilam babi Smiljani.« Od takve stvari slabe koristi. Ali može biti itekako štetna. Baš zato postoje redovito u svakom izdavačkom poduzeću lektori, obično visokokvalificirani jezični stručnjaci, kojima je dužnost, da sve, što izdaje njihovo poduzeće, pregledaju i urede, da bude besprijekorno i s jezične strane. Tako i ne bi smjelo biti uopće izdavačko-štamparskoga poduzeća, koje ovako ne postupa. Ali je li uvijek tako? Naš se »Jezik« već u više navrata pozabavio tim pitanjem. Ali bez vidna uspjeha, pa su se mogli čuti prigovori, da je šteta zatrpavati naš list iznošenjem tako nekorisnih stvari. Ja ipak ne mislim tako i vjerujem, da nisam jedini. Ja držim, da je, pored ostalih dužnosti, jedan od glavnih zadataka našega lista, da u stopu prati našu štampu, da neumorno udara na sve, što se pojavi u njoj te ne valja, bez obzira na obzire, i to sve dotle, dok se prilike ne srede i na tom području našega života.

Nije tome davno, izašla je u nakladi »Poduzeća za izdavanje, prodaju i distribuciju knjiga«, Zagreb, Klaićeva 28 (za izdavača: Ivan Paprika) knjiga: Dr. Slavko Rozgaj: Pogled u nauku o svemiru, Zagreb, 1955. Tisak: »Prosvjeta«, Bjelovar. (Popularna naučna biblioteka. Sv. 1.) Posegao sam za njom, jer volim svijet nad nama. Pisac je popularno prikazao osnove astronomske nauke i ispunio svoj zadatak sa sadržajne strane. Ali nije tako u pitanju jezika; knjiga je s jezičnoga gledišta, kakva ne smije da bude. U ovom ću članku iznijeti jezične nepravilnosti, na koje sam u njoj naišao: Astroleške (mj. astrološke) str. 8.: početka

(mj. početka) 10; Aristahovo (mj. Aristarhovo) 14; udaleness (mj. udaljenost) 20; razmotrati (mj. razmatrati) 81; dušike (mj. dušika) 60; tomne (mj. tamne) 89; kako se mijena (mj. mijenja) 80; izlaska (mj. izlaska) 17; medju (mj. među) 9, 76; predu (mj. prijeđu) 18, 52; podjelimo (mj. podijelimo) 20, 65; svijetlosti (mj. svjetlosti) 23; svjetle (mj. svijetle) 24; zvjezde (mj. zvijezde) 57, 59, 91; zvjezdama (mj. zvijezdama) 59; zvijezdica (mj. zvjezdica) 60; zvijezdanih (mj. zvjezdanih) 61; primjeniti (mj. primijeniti) 51; bi svjetlila (mj. svijetlila) 62; svjetlenja (mj. svijetljenja) 66; prelaz (mj. prijelaz) 70, 76, 79; primjetiti (mj. primijetiti) 33, 80; procjenjena (mj. procijenjena) 94; gušćeg (mj. gušćeg) 96; iščezne (mj. iščezne) 45; da si protumačimo (mj. da sebi protumačimo) 5; Jupitra (mj. Jupitera) 13, 64, ali Jupitera, Jupiterovi 34, 43, 44; rasao (mj. rastao) 18; pogotovo (mj. pogotovu) 18; kutem (mj. kutom) 41, 52, 56; Keplerovom, Sunčevom, njegovom, kakvom, takvom, Sunčevog, Zemljnog, Jupiterovog (mj. Keplerovu, Sunčevu, njegovu, kakvu, takvu, Sunčeva, Zemljina, Jupiterova) 50, 82, 95, 27, 28, 39, 40, 43, 44; upliv (mj. utjecaj) 21, 22, 38; niz pojava, čiji su nam uzroci (mj. kojih su nam uzroci) 5; gibanje po kružnici čija se središta (mj. kojih se sred.) 17; iz boje svjetlosti, koju izdaje usijano tijelo, možemo zaključiti na visinu temperature (mj. možemo zaključiti visinu) 24; prema odrediti brzina, kojim se one približavaju odnosno njenu mogla se iz pomaka linija u spektru zvijezda udaljuju od nas i nazvana je radijalnom brzinom (rečenica sasvim pobrkana) 24; kao i ova: očekuje se, da će pro- s izmjenom godišnjih doba 43. — Ni interpunkcija nije prema našem službenom pravopisu, naročito što se tiče zarez.

Zacijelo, nisam iznio sve netočnosti. Ali je previše i ovo, što sam naveo. Ni po muke, da su to sitne štamparske omaške, premda ni takvih ne bi smjelo biti, — navedene pogreške mnogo su teže prirode. Radi se o pravopisnim i gramatičkim griješkama. Tko je kriv, te je izašla ovakva knjiga? Ja bih

rekao, da snose odgovornost za to podjednako i pisac i izdavačko poduzeće. Pisac, jer se odviše pouzdao u svoju stručnu spremu, a poduzeće, jer nije provjerilo, da li mu je predložen rukopis jezično ispravan i zreo, da se tiska. Ali poduzeće nije to ni moglo učiniti s jednostavnoga razloga, što uopće nema — lektora. Možda poduzeće smatra, da mu je lektor nepotreban teret njegova budžeta? Međutim nije se proslavilo. To bjelodano dokazuje nazočni prvi svezak njegove Popularne naučne biblioteke.

Prof. Ante Šepić

DOSLOVNO PREVOĐENJE S ENGLESKOG JEZIKA

Čitajući naše novine, često nam upadaju u oči nejasnoće, nategnuti i neobični, te katkada upravo smiješni i besmisleni izrazi. Danas se lijep dio vijesti, posuđenih članaka i sl. crpe iz engleskih izvora, tako da je za većinu takvih slučajeva krivo brzopleto prevođenje s engleskog, odnosno nedovoljno poznavanje engleskog i američkog načina života i institucija. Navodim jedino primjere iz »Vjesnika« i »Vjesnika u srijedu«, jer te novine redovito pratim. Letimičan pregled ostalih naših glavnih dnevnih listova uvjerit će nas, da je stanje i tamo isto. Osim toga, koliko mi je poznato, vijesti dolaze već prevedene iz Beograda, tako da se griješke u vijestima iz engleskih izvora (»Reuter«, »Associated Press«) treba da pripišu tamošnjim prevodiocima.

Ovdje su prikazane griješke izazvane doslovnim prevođenjem s engleskog. Sličnost nekih riječi, uz njihovo različito značenje, u hrvatskom i engleskom jeziku predstavlja naime opasnost, u koju se može dospjeti i kojoj naši novinari često ne uspiju izbjeći.

Tako, na primjer, »Vjesnikov« dopisnik iz Londona piše o smanjivanju *taksa* (13. IV. 1957.) i povišenju *renta* u Engleskoj (11. IV. 1957.), dok se zapravo radi o *porazu* (engl.

*tax*¹) i *stanarini* (engl. *rent*²). Ovu drugu riječ on doduše prevodi, u istom članku, pored dva puta kao *renta*, i pet puta ispravno kao *stanarina* stvarajući ipak samo nepotrebnu zbrku.

Ili čitamo (»Vjesnik«, 6. II. 1957.) o *carinskom oficiru*, a radi se o *carinskom službeniku*, ili, još jednostavnije, o *cariniku*. Riječ *officer* znači naime uz *oficir* i *službenik* (svake vrste), tako da se radi jasnoće u svom prvom značenju često dopunjuje, pa kažemo *army officer*.

Saznajemo (»Vjesnik«, 23. I. 1957.), da su pripadnici Irske republikanske armije (zašto ne *vojske*?) bacili u zrak jednu policijsku *baraku* u Sjevernoj Irskoj. Policija obično ne stanuje u barakama, i, uspoređujući s izvornom engleskom viješću, vidimo, da se radi o *a police barracks*. Riječ *barracks*³, međutim, znači *kasarna*, *vojarna*, a ne *baraka*, (što se opet engleski kaže *hut* ili, rjeđe, *shed*, *shack*).

Iste novine (od 23. IV. 1957.) pišu: »To bi (napad na Suez — Ž. B.) narode, koji su se iščupali iz kolonijalnih režima... moglo jedino okrenuti SSSR-u kao njihovu jedinom *šampionu*.« Kod nas se riječ *šampion* upotrebljava jedino u sportu u značenju *prvak* te ovdje gotovo izazivlje smijeh. Trebalo bi je prevesti *poborniku*, *branitelju* — što ona, uz *prvak*, i znači u engleskom.

Jednako klasičan slučaj doslovnog prevođenja s engleskog nalazimo i u vijesti o »romansi Vojvode od Kenta sa Sarom Tuffnell« (»Vjesnik u srijedu«, novogodišnji broj 1956/57.). *Romansa* kod nas znači vrstu pjesme praćene na gitari (ruske, ciganske *romanse*), dok engleska riječ *romance*, koja ima više značenja, ovdje znači ono, što mi obično nazivljemo *roman* (u prene-

¹ *Taksa* se engleski kaže *duty*.

² Englezi zapravo nemaju riječi *renta*, nego uzimaju izvorni francuski oblik *rente* (koji onda i izgovaraju na francuski način) ili se služe svojim riječima *annuity*, *allowance*, *dividends*, od kojih svaka zapravo znači samo jedan oblik *rente*.

³ Obično u množini.